

Beleidsplan çavaria 2021-2025

Geschiedenis en evolutie van de organisatie¹

Volksontwikkeling en sociaal-cultureel werk

Çavaria is ontstaan uit de Federatie Werkgroepen Homofilie (FWH) die in 1977 opgericht werd door tien lokale groepen (vanuit een fusie van 'Sjaloom' en 'Infoma') om de nodige maatschappelijke randvoorwaarden te realiseren voor de emancipatie van holebi's. Onmiddellijk na het ontstaan werd FWH erkend en gesubsidieerd door **Volksontwikkeling**.

In de jaren negentig kende de holebibeweging een exponentiële groei. De koepelorganisatie evolueerde van een klein secretariaat naar een grotere organisatie met verschillende diensten.

Onvermijdelijk werd de afstand tussen de koepel en de lokale verenigingen daardoor groter. Om een betere ondersteuning van die verenigingen en een betere informatiedoorstroming van en naar die verenigingen te realiseren, werd er ingezet op verregaande regionalisering. In 2000 ontstonden de eerste 'officiële' **regionale regenbooghuizen**, in Antwerpen, Gent en Brussel.

Gelijke kansen en welzijn

In 1999 werd FWH de officieel erkende vertegenwoordiger van het holebimiddenveld bij de Vlaamse minister van **Gelijke Kansen**. Het FWH veranderde in 2002 haar naam naar de Holebifederatie. In 2003 werden de twee toepisen van de holebibeweging, de antidiscriminatiewet en de openstelling van het burgerlijk huwelijk, gerealiseerd.

In 2005 kwam er bij de toenmalige Holebifederatie een belangrijke verandering. De doelgroep transgenders werd expliciet opgenomen in de statuten. In 2009 werd de missie van de organisatie uitgebreid met het thema gender (naast het thema seksuele oriëntatie). Deze uitbreiding kwam er omdat niet enkel de seksuele geaardheid maar ook de genderrol holebi's in een maatschappelijk kwetsbare positie brengt.

In 2010 werd de Holebifederatie dan ook omgedoopt tot '**çavaria**' met als baseline 'opkomen voor holebi's en transgenders'. De naam bestaat uit de begrippen 'ça va' en 'varia'. Het is de naam die de koepel van de Vlaamse holebi- en transgenderorganisaties ook vandaag nog draagt. De naam sluit ook nog steeds sterk aan bij onze geactualiseerde missie waarin de nadruk ligt op welzijn en een brede kijk op seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie en seksekenmerken.

In 2017 werd intersekse opgenomen als thema binnen de werking als expertisecentrum. Met de aansluiting in 2019 van Intersekse Vlaanderen neemt çavaria dit voortaan ook mee op als belangenorganisatie.

¹ Voor de volledige geschiedenis van de holebi, transgender- en intersekse beweging verwijzen we ook naar <http://www.holebipioniers.be/geschiedenis/het-begin>

Uitbouw van een regionale werking

Sinds 2009 is er een regenbooghuis in elke provincie. [Het Roze Huis](#) in Antwerpen (sinds 2000), [Casa Rosa](#) in Gent (sinds 2000), het [Regenbooghuis Limburg](#) in Hasselt (sinds 2012; voordien Het Nieuwe Huis (2000)), het [Regenbooghuis](#) in Brussel (sinds 2000), [Rebus](#) in Oostende (sinds 2009) en het [Holebihuis Vlaams-Brabant](#) in Leuven (sinds 2009). De regenbooghuisen namen gaandeweg een belangrijker positie in wat betreft de lokale en regionale werking.

In 2017 kwam er een belangrijke wijziging in de structuur van de beweging. Door het afschaffen van de provinciale middelen voor welzijn, cultuur en gelijke kansen, werd samen met çavaria ondersteuning gevraagd bij de Vlaamse minister voor Gelijke Kansen **om een regionale gelijkekansenwerking** te kunnen blijven voeren. Als regionale partners kunnen de huizen inspelen op de specifieke regionale context. De aanwezigheid van een huis, zorgt ervoor dat er een regionaal aanspreekpunt is, zowel voor de holebi-, transgender en intersekse community, als voor middenveldorganisaties en overheden.

De rol van de regionale koepels werd in 2017 ook statutair bekrachtigd. Elk regenbooghuis duidt sindsdien twee bestuurders aan die zetelen in de Raad van Bestuur van çavaria vzw, om zo te komen tot meer afstemming tussen de verschillende partners en zij mee het beleid en de financiering kunnen bepalen.

De dag van vandaag overkoepelt çavaria ongeveer **125 verenigingen** in Vlaanderen en Brussel. Deze verenigingen tellen zo'n **1500 vrijwilligers** en zo'n **8500 deelnemers**. Hiernaast bereiken de grote events zoals Sparkle en de verschillende prides nog een veelvoud hiervan.

Hiernaast is er ook **Wel Jong Niet Hetero vzw**, die als jongerenbeweging bestaat sinds 1997 en de jongerenverenigingen overkoepelt. Sinds december 2002 is Wel Jong Niet Hetero vzw erkend als landelijk georganiseerde jeugdvereniging. Deze erkenning kwam er vooral dankzij het nieuwe jeugddecreet, dat ook organisaties zoals WJNH de mogelijkheid bood om landelijk erkend te worden.

Uitbouw van maatschappelijke vorming en begeleiding (KliQ - onderwijs)

Çavaria is sinds 2002 gesubsidieerd op projectmatige basis binnen het onderwijs. Oorspronkelijk werden vooral vormingen gegeven aan leerlingen in klassen en aan leerkrachten door middel van studiedagen. Hiernaast werd educatief materiaal ontwikkeld en infovragen beantwoord.

Gaandeweg focuste de werking zich meer en meer op het onderwijssysteem: de rol van schooldirecties en leerkrachten, de lerarenopleiding, de CLB's en pedagogische begeleidingsdiensten, de uitgeverijen enz. Sporadisch werd ook ingegaan op vragen van andere sectoren. De vraag van andere maatschappelijke sectoren oversteeg echter onze capaciteit. Herhaaldelijk werden pogingen gedaan om een werking en aanbod uit te bouwen en hier financiële ondersteuning voor te vinden. Het werkte erg frustrerend dat sectoren door sensibiliserende acties en campagnes warm gemaakt waren om rond onze thema's te werken, maar er vervolgens geen concreet aanbod was naar begeleiding of aangepaste tools om hiermee aan de slag te gaan.

Uiteindelijk werd **KliQ** opgericht als aparte vzw om deze ambitie waar te maken en concreet aan maatschappelijke verandering te werken binnen verschillende sectoren.

Van Holebifoon naar Lumi

Lumi werd opgericht in 1995 onder de naam Holebifoon om een antwoord te bieden aan de vraag naar informatie en opvang voor holebi's en hun omgeving. De eerste statuten werden neergelegd op 4 april 1996. Lumi is al van bij aanvang een vrijwilligerswerking, ondersteund door stafleden/coördinatoren. Oorspronkelijk bestond Lumi uit een telefoondienst. Gaandeweg werd deze dienstverlening uitgebreid met mail, en later in 2007 met een chatlijn. De telefoondienst startte met een vaste lijn, en werd later een gratis 0800-nummer. In 2017 lanceerde Lumi een laagdrempelige, informatieve website (www.lumi.be). In 2018 veranderde De Holebifoon van naam en werd Lumi. De naamsverandering kwam er omdat de oude naam de lading niet meer dekte. Enerzijds omdat het doelpubliek niet meer aansloot bij de naam, anderzijds omdat Lumi naast 'foon' ook chat, mail en een uitgebreide website aanbood.

Lumi is er vandaag voor iedereen met vragen over gender en seksuele voorkeur. Holebi's en hun omgeving kunnen terecht bij Lumi, maar ook transgenders en hun omgeving. Net als mensen die zich als queer, non-binair, genderfluïde, asexueel of aromantisch identificeren, of mensen die liever zonder label of hokje door het leven gaan.

Lumi krijgt een beperkt bedrag als vrijwilligerswerking binnen Welzijn, en genereert zelf inkomsten door giften van sympathisanten. Hiernaast is Lumi sinds 2017 gesubsidieerd binnen Gelijke Kansen voor de informatieve werking (website, infovragen, ...).

Uitbouw internationale werking

Çavaria heeft al sinds het begin verenigingen en werkgroepen die internationaal bezig zijn. Reeds in 2002 vroeg çavaria bijvoorbeeld om het holebithema te mainstreamen in de sector van ontwikkelingssamenwerking.

In 2008 werd voor het eerst uit de reserves een korte tijd een halftijdse medewerker internationaal aangeworven, die een visie op internationaal beleid ontwikkelde en subsidiemogelijkheden oplistte. In het domein onderwijs en leren werd voor het eerst deelgenomen als partner aan een Europees project in 2009 (Eurialo en Grundtvig).

Vandaag komt zo'n **15% van de middelen** uit internationale projecten. Het is een belangrijk aspect in de diversificatie van middelen, een manier om inhoudelijk te werken rond prioritaire thema's die geen of weinig funding vinden in Vlaanderen én een manier om internationale expertise en inzichten te delen met elkaar. Hiernaast zijn er sinds kort (2018) projecten in het kader van internationale solidariteit via DGD en Vlaanderen Internationaal.

Enkele cijfers

- 125 verenigingen
- 1500 vrijwilligers in de verenigingen
- 8500 deelnemers in de verenigingen
- 5 regenbooghuizen (zelfstandige vzw's)
- 2 miljoen euro jaarlijks budget
- 30 personeelsleden
- 24 bestuurders

Evaluatie uitvoering beleidsplan 2016-2020

Stand van zaken uitvoering SD 1 – aanbod maatschappelijke actoren

We hebben grote stappen vooruit gezet op vlak van aanbod voor maatschappelijke actoren. Met de oprichting van KliQ vzw kunnen we -eindelijk- inzetten op de ontwikkeling van tools en een vormings-

en begeleidingsaanbod voor verschillende maatschappelijke actoren. Zo is er een aanbod voor woonzorgcentra, voor bedrijven, voor gemeentebesturen, voor welzijnsorganisaties, voor sociaal-culturele organisaties, ... Hiernaast kan de onderwijswerking momenteel de vraag nauwelijks volgen.

Uitdagingen

Indien niet gesubsidieerd via een (project)subsidie is de kost vaak te hoog in minder kapitaalkrachtige sectoren. Het thema staat niet in elke sector prioritair op de agenda. Pro-actieve communicatie en het zoeken naar steun binnen de bevoegde overheid of de bevoegde ondersteunende diensten is hierbij noodzakelijk. Hiernaast ontbreken een aantal sleutelactoren (jeugdwelzijnswerk en sociaal werk, sportsector) waar nodig aan capacity building gedaan moet worden.

Stand van zaken uitvoering SD 2 - welzijn

De cijfers vanuit het nieuwe suïcide-onderzoek stemmen tot nadenken over de strategie. We moeten concluderen dat de aanpak of strategie tot hiertoe niet tot resultaten geleid heeft.

Op een aantal vlakken werden er wel stappen vooruit gezet. Zo is er aandacht voor de thematiek op vlak van woonzorgcentra. Hiernaast werd er voor de eerste keer een project ontwikkeld rond suïcidepreventie vanuit çavaria, VLESP en TIP ondersteund door het kabinet welzijn.

In 2018 veranderde De Holebifoon van naam en werd Lumi. De naamsverandering kwam er omdat de oude naam de lading niet meer dekte. Enerzijds omdat het doelpubliek niet meer aansloot bij de naam, anderzijds omdat Lumi naast 'foon' ook chat, mail en een uitgebreide website aanbood. Lumi is er vandaag voor iedereen met vragen over gender en seksuele voorkeur.

Uitdagingen

Uitdaging ligt in een doelgroepspecifiek antwoord kunnen bieden op de suïdecijfers, en zorgen voor een goede postventie bij suïcide in afstemming met partners en familie. Ruimer gezien moeten we in het kader van het nieuwe beleidsplan onze strategie herbekijken. Moeten we bijvoorbeeld zelf (nog) meer inzetten op welbevinden door individuele hulpverlening en initiatieven gericht op individueel welbevinden? Moeten we inzetten op expertiseverhoging in de welzijnssector? Of een combinatie van verschillende strategieën?

Hiernaast is er de komende jaren meer afstemming nodig tussen het anoniem aanbod van Lumi en het fysiek aanbod van huizen en verenigingen. Het kennisnetwerk om door te verwijzen willen we nog verder praktisch operationaliseren, en uitbreiden in thema's.

Stand van zaken uitvoering SD 3 - superdiversiteit

We zetten stappen in de juiste richting. De werkgroep armoede en sociale uitsluiting werd opgericht en maakte een handleiding voor verenigingen, er wordt samengewerkt met sectororganisaties m.b.t. een aanbod voor personen met een (mentale) beperking, er is een diversiteitsreglement als ondersteuning voor verenigingen, we sluiten aan bij of zoeken toenadering naar andere minderheidsorganisaties, we creëren ontmoeting tussen verschillende deelgroepen binnen de doelgroep op vb. BCurious of T-day, ...

Op een aantal vlakken blijft het echter een zoektocht naar het concreet vertalen in acties van een aantal basisprincipes. Hoe vertaal je bijvoorbeeld solidariteit met andere minderheden praktisch in communicatie of berichtgeving, in het ingaan op vragen tot aanwezigheid op debatten of events van partnerorganisaties, ... binnen de beschikbare tijd en middelen?

Uitdagingen

Omgaan met de culturalisering van holebi- en transfobie binnen het publieke discours is iets waar we ons moeten tegen verhouden de komende jaren. Verder zoeken we naar manieren om het principe van solidariteit met andere minderheden concreter te vertalen in communicatie en acties. Ook de internationale werking en internationale context is hiermee verbonden.

Stand van zaken uitvoering SD 4 - rechten

Er werden heel wat dossiers aangepakt, met als kers op de taart de nieuwe trans*wet die na 10 jaar lobbywerk in voege treedt. Çavaria is heel tevreden met de nieuwe wet, maar stapte naar het Grondwettelijk Hof omdat delen van de transgenderwet in strijd zijn met het recht op zelfbeschikking. Zo moeten ook non-binaire en genderfluïde mensen hun geboortekte in overeenstemming kunnen brengen met hun genderidentiteit.

Op een aantal vlakken worden innoverende ideeën geïmplementeerd, maar blijft het wachten op structurele inbedding of uitvoering. Concreet denken we hierbij bijvoorbeeld aan referentie-ambtenaren binnen politie en justitie, of een structurele aanpak van informatie over rechten van LGBT-asielzoekers.

Uitdagingen

De implicaties van de nieuwe trans*wet zijn nog niet in alle sectoren en op alle niveaus doorgedrongen (sportsector, leger en gevangeniswezen, onderwijs, ...). Hier liggen nog heel wat uitdagingen.

Bijkomende uitdaging ligt in het invullen van de solidariteit met andere minderheden (zie ook vorige SD). Gaan we mee hun eisen onderschrijven, en zo ja, in welke mate dit mee uitdragen?

Verder zou individueel activisme en activisme in verenigingen of op social media meer gecapteerd kunnen worden.

Een nieuwe uitdaging is de toegenomen oppositie vanuit een aantal groeperingen ten opzichte van seksuele oriëntatie, genderidentiteit, genderexpressie en seksekenmerken. Internationale evoluties hebben invloed op het beleid hier, en ook in Vlaanderen is dit een opkomende kracht. Hier moeten we de komende jaren waakzaam voor zijn.

Stand van zaken uitvoering SD 5 – voortrekkersrol

In een aantal jaren tijd is ZIZO Online de referentie geworden m.b.t. berichtgeving over LGBT-issues in Vlaanderen. Ook mediaspelers erkennen çavaria in de rol van expertisecentrum: heel wat programma-ideeën en scenario's van programma's, films en fictie-reeksen werden afgetoetst bij çavaria. Het belang van framing wordt hierbij telkens mee uitgedragen.

Çavaria is ook een belangrijke partner voor onderzoekers en beleidsmakers. Çavaria wordt geconsulteerd en betrokken in stuurgroepen van onderzoek, in beleidsvoorbereiding van administraties enz. Globaal gezien zijn we tevreden over de rol die we hierin spelen en hoe we gezien worden door partners.

Uitdagingen

We willen verder bouwen op de huidige rol als referentiepunt. Uitdagingen zitten vooral in keuzes maken en prioriteren van de binnenkomende vragen vanuit overheden en middenveldorganisaties, en in mindere mate media. Op vlak van onderzoek blijven we betrokken als partner, en proberen we samen met het onderzoeksveld onderzoek rond seksuele oriëntatie en genderidentiteit te realiseren.

Stand van zaken uitvoering SD 6 – lokale en regionale nabijheid

Er werden een aantal stappen in de juiste richting gezet, zoals lokale samenwerkingen met de Huizen van de Mens, opbouw van lokale netwerken in bepaalde regio's (met verschillende stakeholders vanuit onderwijs, gemeenten, middenveldsorganisaties, UNIA, ...). Er is echter nog veel groeimarge, zeker in bepaalde provincies.

De hervorming van de provincies heeft heel wat invloed op de werking op lokaal en regionaal niveau. De regenbooghuizen kregen vanaf 1/01/2018 een rol toebedeeld in de uitvoering van de regionale gelijkkansendoelstellingen. Dit betekent dat zij ook een andere rol gaan opnemen in de regio.

De lokale verkiezingen in 2018 boden een opportuniteit om het lokaal beleid te versterken in hun gelijkkansenbeleid. Bovendien speelt een gemeentebestuur een sleutelrol in de lokale samenleving. Ze kunnen dan ook de komende jaren een sterke partner zijn voor regenbooghuizen en verenigingen.

Uitdagingen

In het kader van de nieuwe rol voor de regenbooghuizen is er afstemming nodig tussen de regionale en Vlaamse gelijkkansendoelstellingen. Ook op vlak van samenwerking en ondersteuning van verenigingen. Hiernaast is er nood aan kennisdeling en – uitwisseling (vb. op vlak van partners of aanbod). We zoeken synergiën tussen verschillende initiatieven (vb. stad, vereniging, huis, Vlaanderen, çavaria, koepelorganisatie x of y, ...).

Hiernaast moeten we blijvend aandacht hebben voor internet communities en meer aandacht besteden aan een doelgroepspecifiek regionaal aanbod (vb. voor transgenders, vrouwen, ...).

Stand van zaken uitvoering SD 7 – kwaliteitsvolle organisatie

In 2017 werd de nieuwe structuur van de vzw goedgekeurd, na een participatief traject van bijna 2 jaar. De AV blijft een basisdemocratisch model, waarin alle verenigingen en werkgroepen hun stem kunnen laten horen. De RvB werd hervormd, met enerzijds een grotere vertegenwoordiging van de regenbooghuizen, en anderzijds thematische experts. Er wordt gebruik gemaakt van een adviesprocedure voor werkgroepen en verenigingen, er is een genderpariteit en een actieve toepassing van de intersectionality checklist.

Ook binnen het team werd de structuur hertekend, en principes van projectmanagement ingevoerd om rollen en mandaten te verduidelijken. De kantoren werden verbouwd waardoor een meer flexibele manier van werken mogelijk werd.

Voor vrijwilligers werden een aantal acties uit de vrijwilligerssurvey opgenomen (online intakeformulier, basis informatiepakket, trainingsdag voor vrijwilligers, enz.). Met sleutelfiguren uit de beweging werd een Ventana-traject doorlopen waarin de rol van zelfreflectie en zelfzorg voor een organisatie en de mensen hier binnen centraal staat.

Uitdagingen

We voeren de acties uit de meerjarennota van Ventana uit (rond werkdruk, zelfzorg, ...). We willen meer aandacht hebben voor training en kennisopbouw van personeel, vrijwilligers, huizen en verenigingen. En we optimaliseren de kennisdeling, zowel binnen het team als met huizen en verenigingen.